

Protagonistes DIRECTOR DE LA FIRA MEDITERRÀNIA

Jordi Fosas

“Ara ja hem de parlar de cultures populars”

Jordi Bordes
BARCELONA

Entrevistem dimarts al matí el director de Fira Mediterrània, pocs dies abans que s'agafi una setmana de vacances. Serà la seva tercera edició però sent que no ha pogut desplegar el projecte amb què va guanyar el concurs de direcció, el 2019. Reivindica una cultura d'arrel desacomplexada, sense filtres de disciplines, i amb una mentalitat molt oberta per sumar-hi tot tipus de mirades. La Covid els ha ensenyat a resistir i a trobar fórmules amb sessions per internet. Però per a aquesta edició es potenciarà la presencialitat, de nou. Hi haurà programadors i artistes internacionals. L'Obrador d'Arrel és el laboratori que permetrà apropar la tradició a la modernitat. Mentre no es recupera el premi Delfi Colomer, segueixen treballant per anar tenyint tota creació artística amb l'arrel que servia abans per treballar al camp, al mar o a la fàbrica.

Aquest octubre torna la presencialitat. Sí, tota l'activitat serà presencial, però aprofitarem algunes eines digitals de l'any passat que són útils. Ho mantindrem per a la vessant professional, per exemple per fer reunions en línia (que les farem una setmana abans), i també farem alguna programació en *streaming* pels projectes més internacionalitzables, pels programadors que no puguin venir.

Sí que venen companyies internacionals.

Venen 5 propostes internacionals, 18 de l'Estat espanyol i 42 de Catalunya. Enguany fem només una pinzellada internacional. I també vindran alguns programadors internacionals. L'opció virtual també ens val com a futur. No sempre podem assistir a totes les fires internacionals que voldríem.

Quedaran gravades?

L'emissió serà en directe però quedarà gravat a la lotja virtual d'accés per a professionals.

Com s'ha de situar la cultura popular, quan la major part dels ciutadans han perdut aquesta tradició. Com es rescata els referents per entendre-la?

Totalment d'acord. Des de la fira hem de

fer molta feina en això. Quan vaig presentar el projecte parlava de dos grans objectius: vincular circuit (generar mercat dels projectes que miren a l'arrel) i generar discurs, perquè ens costa molt explicar de quina naturalesa són aquests projectes. L'Obrador d'Arrel ens permet això: vol ser un acompanyament de creació i de recerca i de producció d'aquests projectes. Des d'aquí, ens ajuda a explicar com els treballem i com donar-los a conèixer. A la fira hem començat a desplegar material en forma de càpsules de vídeo, que ens permet entrar al seu lloc de treball i saber quina és la seva mirada a l'arrel. Estem preparant un documental per a aquesta fira que hi insisteix. M'agrada la idea que l'arrel ens parla en present. Per a mi, això és crear avui, utilitzar el material de cultura popular i que

Per què no podria aspirar a dirigir un festival que no tingui l'etiqueta d'arrel? Seria molt sa i, en certa manera, està passant

ens interpel·li avui. Abans aquelles cançons ens ajudaven a treballar al camp o a la fàbrica; ara que poden haver perdut aquest sentit, és bo que els artistes les utilitzin com a material creatiu.

Quin paper hi tenen els ateneus o les col·les de cultura popular, en aquesta renovació?

Això ha d'interpel·lar a tothom, des de l'associacionisme de cultura popular fins als artistes professionals. A la fira estem treballant amb la intersecció entre l'associacionisme de cultura popular i els professionals. I hem de ser capaços, des de la fira, que les entitats surtin del seu espai de confort i vulguin explicar-nos aquesta cultura popular en present. Ara estem desenvolupant el pla d'impuls a la dansa d'arrel, amb suport de la Direcció General de la Cultura Popular, que vol sacsejar una mirada directa al sector perquè pensin quina mirada poden fer a la dansa d'arrel els esbartos per al 2030. Amb l'Obrador estem fent maridatges

entre associacionisme de cultura popular i els artistes professionals, perquè es contaminin els uns dels altres.

Aquest any heu ofert 19 coproduccions, un volum notable.

L'Obrador d'Arrel recull totes les coproduccions: els 19 projectes els vinculem a 23 equipaments i festivals. De les 19 propostes, 12 les veurem aquest any i 7 l'any vinent, que són bàsicament els maridatges entre artistes i entitats. La Covid, que ha dificultat les trobades en grup, ha encallat aquest punt. Però també creiem que són projectes que s'han de coure a foc lent, que cal que s'impregnin.

L'Obrador d'Arrel és la continuació del premi Delfi Colomé?

Aquest premi el tenim encallat burocràticament.

Gràcies a Jordi Fàbregas tenim una generació de músics joves sense complexos: recuperen la memòria dels seus avis

ticament. Els premis han de tenir uns tràmits diferents i això ens l'ha encallat. Fins ara el convocava Èsdansa amb el suport de la direcció general i volíem que el convoqués la Direcció General de Cultura Popular, directament. El Delfi Colomé ha ajudat a visualitzar, i molt, que es pot treballar la dansa d'arrel des de moltes altres perspectives. Per exemple, Laia Santanach va guanyar amb *Aèr* i ara ens proposa *Tradere*.

Quan parlem de la cultura popular s'hi suma la d'avui, la que s'integra amb gent vinguda amb altres cultures. Com ho fem perquè una no exclouï l'altra.

Correcte. És que ara ja estem parlant de cultures populars, en plural. Ho hem d'entendre així i s'ha d'ajudar a desplegar-ho. Aquest any, a l'Obrador d'Arrel tenim dos projectes a l'entorn d'aquesta integració de cultures: l'artista originària de Guinea Conakri Nakani Kanté amb so de còbra i la *kora* del senegalès Nomi Maiga que es barreja amb el percussio-

nista català Aleix Tobias i el cubà Martín Meléndez al violoncel. És una feina a foc lent, d'anar-ho treballant, però ho hem de fer.

Reivindica sovint la creació més jove.

Per a mi la mirada dels joves és molt interessant i, actualment, arriba d'una manera molt desacomplexada cap a tots aquests materials. I això és molt sa i molt net i ens va molt bé per explicar aquest tipus de projectes. Molts artistes d'una generació més avançada tenen una enveja sana de com els joves treballen aquests materials. Ells m'expliquen moltes vegades que, als vuitanta i noranta, es distanciaven del que feia olor d'unes maneres de fer i d'uns moments històrics per irrompre i generar altres materials. Avui passa tot el contrari: hi ha una necessitat de recuperar la memòria, de saber què ens expliquen els avis i les àvies. La mirada jove és desacomplexada i contemporània i ens interpel·la a la vegada sobre el que passa a la societat, sigui de gènere, de sostenibilitat, etcètera.

Fira Mediterrània entén que cal fer xarxa amb festivals similars. Com us coordina per establir prioritats?

S'aconsegueix treballant en xarxa. Compartir els projectes que treballem a la fira amb els espais i festivals a qui els puguin interessar. I també saber acollir projectes que arriben a altres festivals per la seva idiosincràsia i nosaltres sumar-nos-hi. Cal connectar entre ells. Que un projecte arribi a espais que normalment no treballa l'arrel: oferir vies de connexió cap al Mercat de les Flors i l'Èsdansa, en cas de dansa, o de l'Auditori i el Càntut, si és música, per exemple. Ens toca cosir des de la fira com ho fem amb els artistes i les entitats de cultura popular.

Què vol dir coproduir? Donar suport econòmic, un assessorament tècnic, a la Fira Mediterrània?

Coproducció és acompanyament. Per a nosaltres és l'Obrador d'Arrel. Donem un suport econòmic més enllà d'un caixet [el que es pagaria per una funció] per poder fer la creació, això sí amb els recursos limitats de la fira. També l'acompanyem en el seu procés: el podem ajudar a connectar amb els 360 graus de l'arrel (referenciar patrimoni immaterial, entitats de cultura popular, artistes professionals...) i amb festivals que són especia-

Jordi Fosas, actual director de Fira Mediterrània, a la nau de l'Anònima, a Manresa ■ TXUS GARCIA

tradicció i a l'arrel. Que no encaellem tan fàcilment com es feia abans. Hem de trencar estereotips. Per què no podria aspirar a ser director d'un festival que no tingues l'etiqueta d'arrel? Seria molt sa i, en certa manera, està passant, normalitzant la presència en espais no específics i pels mateixos artistes que no havien treballat cultura d'arrel fins ara.

Aquest any, la fira dedicarà un record a l'impulsor de la cultura popular i músic Jordi Fàbregas, mort fa uns mesos. Què en voleu destacar?

Era important reconèixer la feina del Jordi Fàbregas. La seva feina, de més de trenta anys al capdavant del CAT i impulsant el Tradicionari, mereix que li dediquem el Pòrtic. Serà un concert el cap de setmana abans, perquè mereixia més atenció, que la intensitat dels quatre dies de la fira no permetria. Li destaquem la faceta de músic professional i hi intervindràn algunes formacions amb què va treballar. L'estem creant amb altres entitats i també incorporem la part més popular del Jordi, perquè era de Sallent i havia compost per a elements de cultura popular del seu poble. Ell va saber col·locar la música d'arrel en el país. L'inaugural de la fira és amb l'Orquestra de Músiques d'Arrel de Catalunya. Si podem parlar d'aquesta generació de músics és gràcies a Jordi Fàbregas (i al paper del CAT i del Tradicionari).

Fa uns anys es va presentar per ERC de regidor a l'Ajuntament d'Olot. Què en va aprendre? És una etapa acabada?

Em vaig presentar a les llistes d'ERC a Olot i no vaig sortir com a regidor. L'etapa política l'he donat per acabada. M'hi vaig presentar per les ganes de sumar. Durant molts anys he format part de l'associacionisme popular que va desembarcar en el projecte de l'Ésdansa. Defenso molt l'associacionisme cultural com una eina civil i política. És la cultura de base la que ens interpel·la, la que és l'accés a la cultura per a moltíssima gent.

Portem una temporada en què pràcticament estremem conseller o consellera de Cultura cada any. Creu que hi haurà un mandat més calmat?

Espano i desitjo que tinguem calma. Conventen recursos (econòmicament, absolutament a favor del 2% del pressupost per a Cultura), però també necessitem la perspectiva per saber-los aplicar bé, preveure què se'n farà, d'aquest 2%. I per definir-ho cal una mirada llarga, dels polítics però també dels tècnics que hi estem implicats. Estic d'acord amb els relleus i amb no enquistar direccions i càrrecs. Però també cal una mirada llarga, si no, estem sempre treballant amb un present immediat i això no ens permet evolucionar. És tan important assolir el 2% de pressupost com saber aplicar-lo com una carrera de fons i no a la immediatesa. A diferència de les conselleries, a la Direcció General de Cultura Popular hem tingut Maria Àngels Blasco des que la va nomenar Lluís Puig, fa quasi quatre anys. ■

listes en el tema que es vol indagar.

On s'imagina d'aquí a deu anys? A vegades, el món de la cultura popular sembla tancat, que no sigui accessible a altres pràctiques culturals. Per exemple el seu cas: va ser l'impulsor de l'Ésdansa i ara és el director de la fira.

És la meua tercera edició, però la primera la vaig muntar sense gaire temps i les dues següents amb Covid. La sensació personal és que m'agradaria continuar uns anys més de director a la fira per poder treballar el projecte que vaig presentar el 2019. Més endavant, tens raó que no hem de crear especialitzacions en arrel i cultura popular i que no puguem sortir d'aquest marc. Ja a l'Ésdansa defensava la pluralitat de mirades, que ens obrim com a sector, tot i que també la creació contemporània ha d'obrir-se a la

La hibridació de la cultura ja és aquí

Per a Jordi Fosas, cada cop té menys sentit separar les ofertes culturals entre musicals i escèniques. I, dins de les escèniques, com a dansa, dramàtic, circ o familiar: "Ho diluïrem i potser serà molt més ràpid del que preveïem." Ell mateix s'hi ha trobat per ordenar mínimament les 65 propostes que es veuran a Fira Mediterrània (del 14 al 17 d'octubre, a Manresa): "Dels 65 espectacles seleccionats podries discutir si han d'anar al conjunt de música o d'escènica. I com més jove és qui presenta el projecte, més fàcilment desapareixen les etiquetes." Per això, aquest any han decidit eliminar els itineraris per disciplina per als professionals. "Ens trobem projectes molt multidisciplinaris amb una mirada molt híbrida que els fa difícil d'etiquetar. I en cultura popular encara és més complex, perquè tenen molta relació la música i el moviment", conclou el director de Fira Mediterrània.